

Inclusive Community Theater

An Erasmus+ Project

esettanulmány

szerző: Lakatos Lucia

Independent Theater Hungary

2024-1-IT03-KA210-YOU-000251735

KA210-YOU – Project ID: 25FA9573

Lead partner: Rampa Prenestina (Italy)

Partner: Independent Theater Hungary (Hungary)

Shoshin Theatre (Romania)

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

independent
theater

BEVEZETÉS

Két roma színház - a budapesti Független Színház Magyarország, melynek jogi és pénzügyi képviselőjét a Nők a Jövőért Egyesület látja el (későbbiekben: ITH), és a római Rampa Prenestina (későbbiekben: RP), – olyan művészeti programot valósított meg, a kolozsvári Asociatia Teatrala Shoshin közreműködésével, amelynek keretében a színház kilépett a hagyományos terekből, hagyományos művészi folyamatból, és közösségi alapon jöttek létre az előadások. A tevékenységek összesen 15 hónapig tartottak, 2024. szeptember 1-jétől 2025. december 1-jéig. Mit jelent ez? Nem volt prekonceptió, előre megírt színdarab, vagy szöveg. Minden, amit színpadra vittünk, amiből dolgoztunk, az az alkotók kreativitásából, tudásából, tapasztalataiból, érdeklődési köréből indult ki. A projekt során olyan történeteket gyűjtöttünk össze, amelyek bemutatják, milyen fontos szerepet játszanak a roma közösségek és hagyományok a mindennapjaiban. Ezekből a történetekből született több színpadi jelenet, amelyeket közönségtalálkozók, az alkotó csapattal való beszélgetések egészítettek ki. A munkába kortárs roma művészeket, workshop vezetőket és fiatal alkotókat vontunk be, akik nem csupán segítőként, hanem kreatív partnerként is hozzájárultak a művészeti és pedagógiai folyamatokhoz.

Ez az esettanulmány a magyarországi közösségi színházi előadás létrejöttének körülményeit, tapasztalatait és tanulságait mutatja be. Bízunk benne, hogy a leírtak ösztönzést nyújtanak más európai kulturális és oktatási projektek számára is.

HÁTTÉR, CÉLOK

A „Prikézsia, avagy Pancu és a hagyományok a születéstől az újjászületésig” című közösségi színházi előadás háttere, és céljai:

Mi előzte meg az előadást? 2024 őszén olyan színházi produkciót és interaktív szabadtéri előadást alkottunk meg, és játszottunk több alkalommal, amely az 1956-os forradalom és szabadságharc roma szereplőinek történeteire épült. Címe: “Mi Vagyunk '56”. Ezen túl többféle aktivitás követte az előadást, melyet utcákon, tereken játszottunk. Ilyen volt az oktatási szakemberek által vezetett másfél órás feldolgozó foglalkozás, mely szorosan kapcsolódott a darabhoz, valamint különböző standjaink, ahol kézműves programokra és kreatív szövegírásra invitáltuk a közönséget, valamint a járóelőket. 2024. október 22-én a Corvin közben három alkalommal, október 23-án a Ferenc téren két alkalommal valósult meg több turnusban ez az interaktív utcai színházi előadás, ami a közönséget forradalmár szerepkörbe helyezve elevenítette fel a forradalmat és abban szerepet játszó négy roma hőst.

Minden előadást feldolgozó foglalkozás követett, legtöbb esetben előre egyeztetett iskolai csoportoknak, hátrányos helyzetű fiataloknak, de középosztálybeli iskolai csoport is vett részt a programon. Az utca emberei meglepődve szemlélték az eseményeket előbb távolabbról, aztán a kíváncsiságuk közelebb hozta őket. A közösségi rap írásból nagyszerű zene jött létre, amit elő is adtak az este folyamán világító fáklyákkal, közös koreográfiával. Nagyon erős hatása volt ennek a pillanatnak, főleg, hogy ismerősök és ismeretlenek együtt, spontán módon vettek benne részt.

Ezzel az új, kísérletező színházi formával rengeteg célunk volt, melyek közül csak azt emelem ki, ami szorosan kapcsolódik a későbbi, vagyis a tárgyi előadásunk létrejöttéhez. Ez pedig nem volt más, mint lehetőséget adni roma és nem roma fiataloknak, hogy csatlakozzanak a programhoz. Első lépésben közönségként, hogy lássák, és egyúttal részévé váljanak az előadásnak, másrészt hogy a fiatalokat támogassunk abban, hogy magabiztosan vegyenek részt közös, együttműködésen alapuló művészeti folyamatokban, és később csatlakozhassanak színházunk ifjúsági színjátszó csoportjába, valamint a közösségi színházi előadás létrehozásába, mely ennek az esettanulmánynak a tárgyát képezi.

A projekt legelső állomása a római kick-off meeting és munkatársi

képzés volt, amelyet a Rampa Prenestina fogadott be. 2024 szeptemberében három nap során a színházi tér igazi műhelyként működött: jegyzetek, közösen kipróbált gyakorlatok és szakmai beszélgetések töltötték meg, miközben áttekintettük, mit jelent számunkra az inkluzív színházi alkotás.

A partnerszervezetek megosztották egymással saját módszereiket: a Shoshin képszínházi és fórum színházi tapasztalatait, az ITH közösségi alkotásra épülő eszközeit, valamint az RP fiatalokkal végzett munkájának tanulságait. Ezekből az eszmecserékből állt össze az a közös módszertan, amely inkább iránymutatásként, mintsem kötött szabályként segíti a későbbi közös munkát. A módszertan – az esettanulmánnyal együtt – kétnyelvű, nyílt hozzáférésű formában megtalálható a partnerszervezetek honlapján.

ALKOTÓK BEVONÁSA, ELŐKÉSZÜLETEK

2025 februárjában elindítottunk egy nyílt jelentkezési lehetőséget azoknak a roma és nem roma fiataloknak, akik korábban már dolgoztak velünk, valamint célunk volt az újak bevonása is, a csapat frissítése. Ezt már a "Mi vagyunk '56" szabadtéri interaktív akció színházi programnál is hirdettük, akkor még csak szóban. Célunk volt már ennél a szakasznál olyan fiatalok bevonása, akikkel még nem dolgoztunk együtt. Volt is több érdeklődő, akik sajnos az időbeosztásuk miatt nem tudtak később csatlakozni hozzánk. A februári felhívást nem csak online felületeken és közösségi platformjainkon tettük közzé, hanem iskolákba is bevittük, valamint ifjúsági csoportok vezetőinek is továbbítottuk. Az általános alapvető személyes adatokon túl (mint szül. idő, lakóhely stb), azt kérdeztük a jelentkezőktől, hogy miért szeretnének részt venni a csoportban, hogy milyen tudásuk, készségük, képességük van, ami egy színjátszó csoportban szerintük érték, hogy mit várnak a képzéstől, valamint a ráéréseikre kérdeztünk rá. A korábbi együttműködéseknek köszönhetően sok tehetséges fiatalot ismerünk, így a tizenkét jelentkezőből végül nyolc főt vontunk be: három fiatal alkotónak ez volt az első közös munkája a színházunkkal, öten pedig már korábban is dolgoztak velünk együtt, a színjátszó csoportban, ők a színházi alkotói folyamat terén már rendelkeztek tapasztalattal. Az újonnan csatlakozóknak is volt már valamilyen kapcsolódó tapasztalata, azonban ezek szintje nagyon eltérő volt. Annak érdekében, hogy hatékonyan és célzottan tudjunk csapatot építeni, minden jelentkezővel személyes vagy online találkozóra kerítettünk sortk. Ezeken a találkozókön a csoport vezetői, Lakatos Lucia, az ITH szakmai vezetője, valamint Rábavölgyi Tamás, drámapedagógus, bohócdoktor találkozott a fiatalokkal, és személyesebben megismerhették őket, valamint szüleiket, amennyiben a jelentkező kiskorú volt. Már innen, a nulladik ponttól figyeltünk arra csoport vezetőként, hogy a szülők is az első

pillanattól kezdve be legyenek vonva, és tudják azt, hogy mi történik, mi várható. A fiatalokkal márciustól heti rendszerességgel kezdtünk el dolgozni, de a végleges, hat fős csapat a nyár végén alakult ki. Három fiatal a középiskolai tanulmányai megkezdése előtt állt és emiatt nem tudták vállalni a továbbiakban azt, hogy eljárjanak próbára és az előadásokon is megjelenjenek. Ketten közülük teljesen újként csatlakoztak hozzánk. Mindketten, külön-külön a színjátszó csoportunk ifjúsági előadás nézőiként kaptak kedvet a színészkedéshez, habár korábban nem volt ezen a téren tapasztalatuk. Mindemellett két fiatal viszont csatlakozott a csapathoz a nyár folyamán, akikkel volt már közös munkánk. Egyikőjük családjával külföldről visszaköltözött Budapestre, és szeretne volna folytatni a színjátszást velünk, mi pedig örömmel láttuk őt újra a csapatban. A másik fiatal pedig szintén visszacsatlakozott, korábban ő is a színjátszó csoport tagja volt, viszont a felhívásra nem jelentkezett, mert a személyes életkörülményei akkoriban nem tették lehetővé, hogy időt tudjon szánni a próbákra. A nyár során viszont sikerült úgy alakítania az életét, hogy velünk tudjon tartani ő is ebben a folyamatban. A társaság összetétele sokszínű volt, a végleges csapatban egy 14 éves fiú, aki újonnan csatlakozott, és az imént említett visszatérő 20 éves fiú vett részt, mindketten roma származásúak, valamint a szintén visszatérő 12 éves lány, továbbá egy 13, egy 17 és egy 18 éves lány. Ők is szerepeltek már korábban ifjúsági előadásban a színházunkban, roma és nem roma fiatalok. Van köztük, aki budapesti, van, aki agglomerációban lakik, és van, aki vidékről jár be. A csapat változatos összetétele jól tükrözi a projekt inkluzív szemléletét.

ELŐADÁS KÉSZÍTÉSÉNEK FOLYAMATA

2025 március 14-én kezdtük el az előadás létrehozásának folyamatát, és október 11-én mutattuk be azt, saját játszóhelyünkön, a Fűsziben 35 fős közönségnek. Október 17-én ugyan ezen a helyszínen 27 fő, majd Kolozsváron az Asociatia Teatrului Shoshin által rendezett "Out of the

Frame" disszeminációs esemény keretei között 40 ember tekintette meg az előadást. A hét hónap alatt nyárig igyekeztünk minden szombaton, vagy vasárnap találkozni, legalább négy órás foglalkozás / próba keretei között. A felhívásban is szerepeltek már a tervezett napok és időintervallum, tehát jó előre tudták a gyerekek, hogy mikor lesznek elfoglaltságok a projekt keretei között.. Mégis nehezen voltak kivitelezhetőek a fiatalok egyéb teendői miatt a heti szintű találkozók. Ezért július 21-25 között egy táborral valósítottunk meg Gyöngyös-orszában, ahol intenzíven tudtunk az

előadáson dolgozni. A hiányzásokat sokszor nem jelentették be előre, ad-hoc jelleggel történtek és így a csapat összetétele is változó volt az egyes alkalmakon. A több hónapon át tartó munka két szakaszra bontható:

Az első szakasz (márciustól májusig) többnyire a színház, annak körülményeinek, folyamatainak, illetve egymás és magunk mélyebb megismeréséről, szólt. Egyfajta próbaidőként is tekinthető, hogy ki az,

akinek egy ilyen kötöttség, elhivatottság, rendszer vállalható, ki az, akire tudunk egyénileg és csapattagként is számítani, kire tudunk építeni a továbbiakban.

Ebben a szakaszban az olyan készségek fejlesztésére helyeztünk hangsúlyt, mint koncentráció, koordináció, ritmus érzék, zeneiség, figyelem, csapatmunka és egyéni megszólalás, megnyilvánulás.

A közösségi színház alapelve az, hogy a témákat, történeteket, jeleneteket és magát az előadást is a résztvevők hozzák létre. Mi még irányvonalat sem adunk – ellentétben más hasonló kezdeményezésekkel, ahol a vezetők meghatározzák a feldolgozandó témát. Ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy a túlzottan nyitott helyzetek gátolhatják a kreativitást. Ezért különféle módszerekkel támogatjuk a résztvevőket abban, hogy saját ötleteiket, történeteiket meg tudják fogalmazni és meg tudják osztani. A Roma Hősök műhelyek módszerére építve a folyamatot azzal kezdtük, hogy a résztvevőkkel beszélgettünk arról, szerintük mi tesz valakit hőssé. A hősök a nehézségekkel szembesülve aktív döntést hoznak, cselekszenek, és hatást érnek el – ez minden hősré igaz. A következő lépésben a résztvevők párokban vagy kiscsoportokban megosztották egymással hőseik történeteit, illetve azt, mikor voltak maguk hősök mások számára. A trénerek is meséltek személyes történeteket, ezzel biztatva a résztvevőket, hogy ők is nyíljanak meg. Fontos, hogy ezek a személyes történetek őszinték és a résztvevőktől is elvárható mélységűek legyenek. Ha például egy nagyon felszínes történetet osztunk meg, a résztvevők is hasonlóan felületes élményekkel reagálnak. Ugyanakkor ügyelni kell arra is, hogy a történet ne legyen a gyerekek világától túlságosan eltérő, vagy ne idézzon elő traumatikus élményt, aminek a kezelése nehézséget jelenthet. Ezután a résztvevők megosztották egymás történeteit a teljes csoporttal, mindig egyes szám első személyben, a másik bőrébe bújva – ami már a karakterjáték kezdete. A történetek megosztása, visszahallása és az egymástól kapott visszajelzés nagyon erős hatással volt a résztvevőkre. Közösen kiválasztottuk azokat a történeteket, amelyek mélynek és izgalmasnak bizonyultak, és meghatározzuk a felmerülő témákat. Ha túl

sok történet merült fel, szavazással döntöttünk, melyek érdeklik a legtöbb résztvevőt. Miután a történeteket kiválasztottuk, a kiscsoportok elkezdtek a választott történetekhez vagy témákhoz kapcsolódó jeleneteket létrehozni. Ilyenkor nem szükséges a történetet szó szerint követni; a csoport maga dönthet arról, melyik történettel dolgozik. Fontos szempont, hogy a résztvevők szóban kifejezhessék magukat, és aktívan vegyenek részt a történetek megosztásában. A kiscsoportos jelenet alkotást gyakran érdemes egyszerűbb színházi gyakorlatokkal előkészíteni, például szoborjátékokkal vagy rövid, szó nélküli improvizációkkal. A résztvevők történetei rendkívül sokszínűek voltak, különféle problémákat és helyzeteket tártak fel. Volt, hogy a folyamat során néhány történet érdektelenné vált a csoport számára, máskor lehetőség nyílt a különböző történetek összekapcsolására. A történetek és jelenetek összekapcsolását a trénerok segítették, például azzal, hogy a résztvevők által hozott helyzetekből és jelenetekből egy összefüggő történetet raktak össze.

A közös munka az előbb említetteken felül bohóc technikák, alapok elsajátításával indult, majd mikor már az előadás témáját kerestük közösen, a hit és hagyományok kerültek a fókuszba. Ez az ötlet is a fiataloktól származott, és hogy kibontsuk, elkezdjünk e fókusz mentén történetet létrehozni, egy rap író workshop keretei között bontottuk ki a gondolatokat.

Mit jelent számukra a hit, miért fontos, vagy épp nem fontos, mi a saját kapcsolódásuk hozzá, hogy jelenik meg a mindennapjaikban. Ugyanezek a kérdések a hagyományokhoz kapcsolódóan is asztalra kerültek. A gondolatokat egy rap szám formájában szedtük össze, írtuk meg, és adtuk elő a foglalkozások során.

A második szakaszban előadást hoztunk létre, közösségi színházi keretek között. A nyár folyamán egy intenzív, öt napos tábor keretében már konkrétan a hagyományokról, azon belül is a cigány-magyar hagyományokról gyűjtöttünk információkat. Saját ismereteik mellett más forrásokból is táplálkoztak a fiatalok. Például felhívták a rokonaikat, hogy meséljenek, ők milyen hagyományokat ismernek, vagy tartanak. Továbbá az internetről is tájékozódtak. A kutatómunka eredményeit megosztottuk egymással, és csapatokban választottak néhányat a felsoroltak közül, amelyekkel jelenetek formájában elkezdtek dolgozni. A következő napokban a jeleneteket pontosítottuk, mélyítettük, próbáltuk, és összeraktunk egy sorrendet, ami által egy egybefüggő történet született. A tábor után visszaálltunk a heti rendszerességű próbákra, és végül hat fiatal részvételével elkezdődtek immár újra a Fűsziben az előadás rendelkező próbái. Mindenki több karaktert is játszott, a legtöbben kettőt. Ezeknek a karaktereknek a felépítése, megrajzolása is főként a gyerekek feladata volt. Az előadás címe: "Prikézsia, avagy Pancu és a hagyományok a születéstől az újjászületésig." A prikézsia (vagy prikezsia, prikezhija) cigány szó, jelentése: szerencsétlenség, baleset, átok.

Az előadás elkészítése során hagyományainkhoz való viszonyunkat kutattuk. Fókuszunkba a generációk közti szakadék került, különös tekintettel a ránk zúdított, olykor feleslegesnek tűnő elvárásokra. Ugyanígy megkerülhetetlen téma volt Pancu, a darab főszereplője. Néha vitákat folytattunk arról, hogyan került oda, és egyáltalán, mit keres ott. Aztán Pancu mesélni kezdett.

Terveink alapján szeretnénk az előadást elvinni több helyre, hiszen a tovább játszás egy újabb és egy más jellegű tanulási folyamat. Itt befogadó intézmények gyanánt a gyerekek iskoláira számítunk illetve szeretnénk

eljuttatni egy-két ifjúsági fesztiválra. Ezen felül 2025 decemberében még egy alkalommal játszuk az előadást saját helyünkön, valamint 2026-ban a Füszi műsorán továbbra is látható lesz, júniusig havi egy alkalommal tervezve.

KIHÍVÁSOK

A folyamat során számos kihívással szembesültünk, amelyek mind alakították a közösségi színházi munkát és a csapat fejlődését. Már a kezdetekkor érzékelhetővé vált, hogy a fiatalok előzetes tapasztalatai rendkívül eltérőek: volt, aki korábban már játszott színházi előadásban, mások kizárólag az iskolai énekkarból hoztak magukkal gyakorlatot, vagy épp kevesebb művészeti tapasztalattal rendelkeztek. Ez a sokféleség egyszerre jelentett lehetőséget és komoly pedagógiai feladatot, hiszen olyan közös módszertant kellett kialakítani, amely mindenki számára érthető, elérhető és inspiráló.

További nehézséget jelentett a csapat folyamatos változása. Három fiatal a tanulmányai miatt távozott, ugyanakkor a nyár folyamán két korábbi csapattag visszatért, így a csoport összetétele állandóan mozgásban volt. A jövés-menés megnehezítette a bizalom és a stabil csoportkohézió kialakulását: miközben a régiek már ismerték egymást, az újaknak be kellett illeszkedniük, és a vezetőknek folyamatosan arra kellett figyelniük, hogy mindenki biztonságban és egyenrangú partnerként érezze magát.

Az időmenedzsment szintén jelentős kihívást jelentett. Március és június között heti rendszerességgel találkoztunk, ám a fiatalok eltérő iskolai, családi és szabadidős elfoglaltságai sokszor megnehezítették, hogy mindenki jelen legyen. A szombati és vasárnapi időpontok ellenére is gyakran fordult elő, hogy csak néhányan tudtak eljönni, és a hiányzások nem mindig voltak előre jelezve. Ez nemcsak a munkát lassította, hanem a motivációra is hatással volt, hiszen amikor egy-egy alkalommal kevesen jelentek meg, az könnyen „ragadós” mintává válhatott.

A szülői féltés is újabb szervezési kihívásokat hozott magával. Több szülő aggódott amiatt, hogy gyermekének sötétedés után kell hazamennie próbáról, így meg kellett oldanunk, hogy mindenki biztonságosan jusson

haza — idősebb kísérővel, a csoportvezetők segítségével, vagy úgy, hogy a próbákat korábbi időpontra szerveztük.

A csoportdinamikát tovább nehezítette, hogy néhány fiatal erősebb, dominánsabb személyiséggel rendelkezett, ami időnként felborította az egyensúlyt. Finom pedagógiai jelenlétre volt szükség ahhoz, hogy mindenki szóhoz jusson, teret kapjon, és senki ne szoruljon háttérbe.

A heti próbák egy ideig működtek, ám a nyár közeledtével egyre kevésbé volt fenntartható ez a ritmus. Ezért döntöttünk úgy, hogy egy táborot szervezünk, ahol mindenki teljes figyelmével jelen lehetett, és ahol a közös munka minősége ugrásszerűen javult. Ennek köszönhetően tudtuk összeállítani az előadás végső szerkezetét.

A továbbjátzás — vagyis az előadás folyamatos megtartása különböző helyszíneken — újabb kihívásokat hoz majd. Ez magában foglalja a gyerekek időbeosztásának összehangolását, a szülőkkel való folyamatos kommunikációt, és azt is, hogy a motiváció fennmaradjon, miközben a fiatalok már új tanévben, új terhelés mellett vesznek részt a munkában. Mindezek ellenére a csapat lelkesedése és elhivatottsága bizakodásra ad okot a jövőre nézve.

DISSZEMINÁCIÓ, HATÁS

A projekt során kiemelt figyelmet fordítottunk arra, hogy az elkészült előadás minél többféle közösséghez eljusson, és hogy a fiatalok által létrehozott értékek széles körben ismertté váljanak. A bemutatót 2025. október 11-én tartottuk meg a Füszi színházi terünkben, a következő héten újra játszottuk ugyanitt, majd október végén Kolozsváron, az Asociatia Teatrala Shoshin által szervezett "Out of the Frame" disszeminációs eseményen mutattuk be a darabot. A határon túli szereplés különösen fontos állomás volt, hiszen a résztvevő fiatalok első alkalommal tapasztalhatták meg, milyen érzés egy másik ország közönsége előtt játszani, és kapcsolódni hozzájuk hasonló fiatalokkal, más országokból.

A visszajelzések minden helyszínen rendkívül pozitívak voltak. Többen kiemelték, hogy az előadás őszinte és meglepően humoros módon közelítette meg a hit és hagyományok témáját, miközben érzékenyen és

tisztelettel beszélt a roma és nem roma kulturális örökségről. A bemutató utáni közönségtalálkozón külön megjegyezték a nézők, hogy felüdülés számukra azt látni, hogy a fiatalok a saját élményeiket, és saját kapcsolódásukat mutatják meg a hagyományokhoz. Valamint sok visszajelzés szólt annak is, hogy humorral és tisztelettel dolgoztunk a témával. Az interakciók egyébként az előadás során is szerves részeit képezik annak. Az első pillanatban, mikor megérkezik a közönség, hogy helyet foglaljon, egy temetésbe cseppen bele. Két színész tanonc mécseseket ad minden néző kezébe, valamint részvétét fejezi ki, miközben sirató asszonyok állnak a háttérben és szól egy cigány sirató nóta. Ez csak egy példa a sok interakcióból. "Már az indítás nagyon szokatlan, az első pillanattól valóban részese voltam az előadásnak. Nem volt még hasonlóban részem." Mondta egy néző. A fiatalok ugyan izgultak az interaktív forma és a több szerep eljátszása miatt, de annál büszkébbek voltak, mikor sikerrel lementek az előadások és a csoport vezetőktől is pozitív visszajelzéseket kaptak. A külföldi szereplés sokat adott a csapatnak, fontos mérföldkő volt számukra, hogy hozzájuk hasonló fiatalokkal is találkozhattak, határon túl, és felfedezték, hogy mennyi közös van bennük, valamint a színházban, amit ők is csinálnak emberi és szakmai téren egyaránt. Izgultak, hogy pl. a római Rampa Prenestina csapata mit fog szólni szakmai szemmel az előadásukhoz, és csupa pozitív visszajelzés érkezett tőlük. Csodálatos élmény volt számukra más fiatal művészekkel kapcsolatba lépni, azonosulni ugyanazokkal a kérdésekkel és új kötetlékeket építeni a kulturális különbségek ellenére. A három nap Kolozsváron nem csak szakmailag volt meghatározó, hanem a csapatot is erősítette, szorosabb kötetlélek alakultak ki a fiatalok között. Az előadás utáni közönségtalálkozón a fiataloké volt a főszerep, mikor egy néző azt kérdezte tőlük, hogy mi volt a legjobb élmény számukra ebben a teljes munkafolyamatban, hárman is azt válaszolták, hogy az oktatókkal való jó hangulatú munka, színházcsinálás. Hogy nem a klasszikus tanár-diák alá-felérendelt szerepben érezték magukat, hanem, hogy valóban ő rajtuk múlt, hogy miről, miként csinálnak előadást, megélhették, hogy fontos a ő

véleményük, és a folyamatot jó hangulatú próbák övezték, rengeteg nevetéssel. Azt is nagyon élvezték elmondásaik alapján, hogy nem mesedarabot dolgoztak fel, és ez nekik komolyabb kihívás.

Nem csak előadások voltak a kolozsvári disszeminációs eseményen, hanem szakmai beszélgetésekre is sor került főleg a RP és az ITH közösségi színházi módszerei és munkafolyamataival kapcsolatban. Ezek nyitott beszélgetések voltak, amelyeken a szakemberek mellett a nagyközönséget is szívesen fogadtuk. Továbbá a fiatalok látogatást tettek egy helyi (városszéli, marginalizált) roma közösségben is, ahol kézműves és hangszeres workshopon vehettek részt. Sok kisiskolás korú helyi fiatallal zenélhettek és alkothattak együtt, betekintést kaphattak az ő mindennapjaikba. Ez az élmény is érzelmileg nagyon megérintő volt, és még inkább elmélyítette az identitás és a kapcsolódás megélését. Az ITH fiataljai közül többen is azt kérték az utazás végén, hogy térjünk vissza és még más országokba is vigyük el az előadást, mert ez életre szóló élmény volt számukra.

A projekt tevékenységei rövid és hosszú távon egyaránt jelentős

hatást gyakoroltak a résztvevő fiatalokra, a velük dolgozó szakemberekre és a tágabb közösségekre. A hátrányos helyzetű fiatalok számára kiemelten fontos volt, hogy egy olyan alkotófolyamat részesei lehettek, amelyben a saját hangjuk, véleményük és élményeik valódi értéként jelentek meg. A közösségi színházi munka nem csupán önkifejezési terepet biztosított számukra, hanem erősítette önbizalmukat, felelősségvállalásukat és közösségi kapcsolódásaikat is. Sokuk számára ez volt az első alkalom, hogy megtapasztalhatták: az ő gondolataikból, történeteikből is létrejöhet minőségi művészeti alkotás, amelyet mások elismeréssel fogadnak akár hazai akár nemzetközi közegben.

A próbafolyamat és a fellépések során a fiatalok látványos fejlődést mutattak a koncentráció, kommunikáció, csapatmunka, kreatív gondolkodás és fegyelmezettség terén. Az közönséggel történő interakciókra épülő előadás különösen sokat adott számukra: megtanultak reagálni a közönségre, több szerepben gondolkodni, és biztonsággal mozogni egy nyitott, élő helyzetben. A határon túli szereplés pedig megerősítette bennük azt az érzést, hogy kulturális gyökereik és személyes történeteik értékesek, és hogy a művészet által kapcsolódni tudnak más

fiatalokhoz – nyelvtől és ország határoktól függetlenül.

A projekten dolgozó szakemberek számára a közös munka ugyancsak jelentős szakmai hozadékkal járt. A fiatalokkal való intenzív együttműködés során hatékonyabb módszereket, új megközelítéseket és inspiráló pedagógiai eszközöket sajátítottak el. A közösségi és interaktív színházi formák alkalmazása növelte szakmai elégedettségüket, és olyan értékes tapasztalatokat adott számukra, amelyeket a hagyományos oktatói vagy szolgáltatói szerepekben ritkán élhetnek meg. A nemzetközi partnerség pedig tovább bővítette látókörüket, új kapcsolati hálót és módszertani inspirációt hozva munkájukba.

Összességében a projekt hozzájárult a társadalmi inklúzió erősítéséhez, a hátrányos helyzetű fiatalok empowermentjéhez és a szakmai kapacitásépítéshez. Az eredmények hosszú távon is hatással lesznek: a fiatalok önbizalma és közösségi élményeik további alkotásra ösztönzik őket, a szakemberek pedig a projekt során megszerzett szaktudást és tapasztalatot a jövőben is alkalmazni tudják. A közösségi színház által létrejött kapcsolatok, élmények és felismerések tartósan gazdagítják mind a résztvevők életét, mind az őket támogató szakmai közösségeket, és a jövőben a közös munka folytatódik csapat szinten, előadás szinten és egyéni fejlesztés szintjén is.

